

Ny bog giver omfattende beskrivelse af anbragte børn og unge og de institutioner, de er anbragt på

En ny bog med titlen ”Anbragte børn og unge på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder” kortlægger områder, der ikke hidtil har været systematisk belyst i en dansk kontekst.

Bogen er støttet af ROCKWOOL Fonden og udgivet på forlaget Klim, og den er blevet til gennem et samarbejde mellem Aalborg Universitet og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Bogen afdækker institutionernes kendetegn med hensyn til fx deres pædagogiske tilgang, ejerforhold, uddannelsesniveau blandt de ansatte, om de har en intern skole; den afdækker børnenes kendetegn med hensyn til alder, køn, problembelastning og anbringelsesårsager; og den afdækker forhold vedrørende deres anbringelsesforløb fx med hensyn til beslutningsprocessen, samarbejdet med kommunen og anbringelsens afslutning.

Bogen viser fx, at selvom døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder har meget forskellig historisk oprindelse, så har de nærmet sig hinanden på en lang række parametre fx med hensyn til pædagogisk tilgang til arbejdet og andel medarbejdere på institutionen, som har en pædagogisk uddannelse, selvom de dog stadig ikke er helt ens i disse henseender. Samtidig er der heller ikke væsentlige forskelle med hensyn til målgruppe: Børn med alle typer af behov og anbringelsesårsager vil kunne anbringes på begge typer af institutioner

Bogen viser også, at både anbragte børn og unge, der går på interne skoler, og anbragte børn og unge, der ikke går på interne skoler, har store udfordringer i forhold til det faglige niveau: Halvdelen har i perioder ikke gået i skole, og halvdelen går ikke op til folkeskolens afgangsprøver.

I dette nyhedsbrev fremhæves yderligere to centrale resultater fra analysen, men i bogen findes mange flere.

Næsten alle børn og unge anbragt på institutioner har omfattende vanskeligheder og komplekse behov

Størstedelen af institutionerne føler sig godt rustet til at yde støtte.

92% af børn og unge anbragt på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder har i høj grad særlige behov relateret til deres følelsesmæssige udvikling, mens 84% i høj grad har særlige behov relateret til deres adfærd. Henholdsvis 73 og 74% har i høj grad særlige behov relateret til deres relationer til jævnaldrende og til voksne. Der er ikke væsentlige forskelle mellem børn og unge anbragt på døgninstitutioner og på socialpædagogiske opholdssteder.

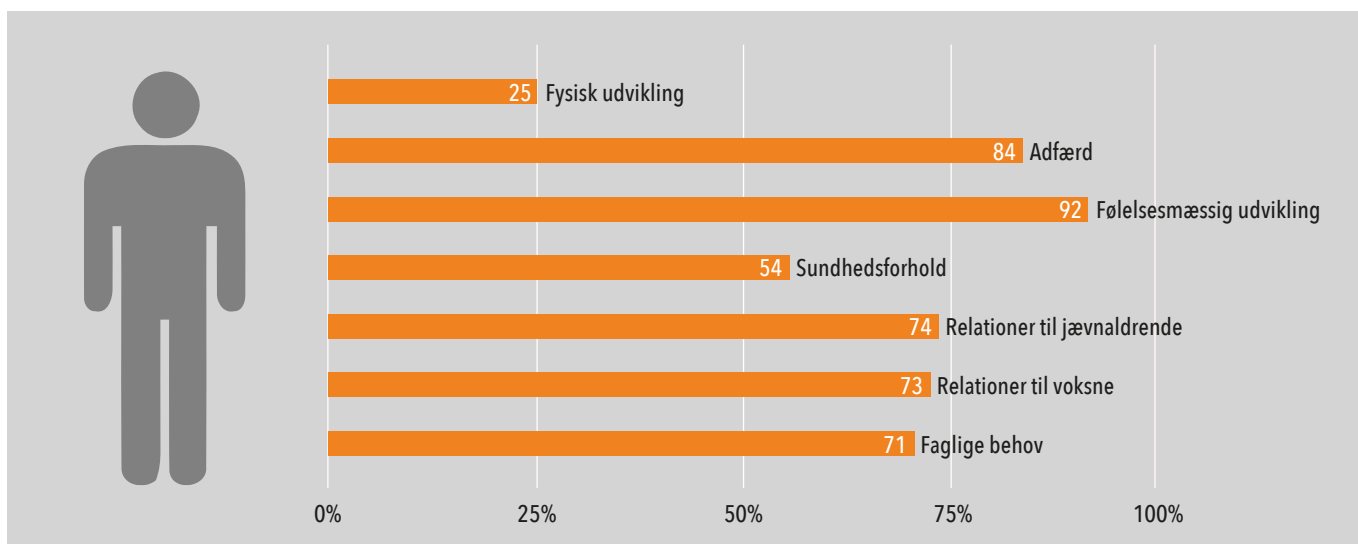
Samlet set har 95% af alle børn og unge anbragt på institutioner brug for omfattende støtte på flere områder, og til sammenligning gælder det ”kun” for 83% af børn og unge anbragt i plejefamilier.

Årsager til anbringelse

Bogen viser, at langt de fleste børn/unge anbringes på grund af omsorgssvigt (69%) eller på grund af forældrenes psykiske lidelser (29%) eller misbrug (25%). En stor andel af børnene/de unge anbringes også på grund af deres egen udadreagerende adfærd (46%), på grund af egen psykisk lidelse (43%) eller på grund af skoleproblemer (42%).¹

Anbringelsen har derfor også ofte til formål at yde socialpædagogisk behandling og støtte i forhold til barnets følelsesmæssige udvikling, adfærd, sociale kompetencer og trivsel (49%) og at yde specialiserede behandlingsforløb i forbindelse med psykiatriske diagnoser og lidelser (13%). Bogen viser dog samtidig, at langt de fleste institutioner vurderer, at de er godt rustet til at håndtere barnets/den unges særlige behov – det gælder for 83% af døgninstitutionerne og for 85% af de socialpædagogiske opholdssteder.

Særlige behov hos institutionsanbragte børn og unge

Kilde: Inge. M. Bryderup og Sofie Aggerbo Johansen med bidrag fra Signe Hald Andersen, Anne Sofie Tegner Anker og Emil Anton Libak Simonsen, *Anbragte børn og unge på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder*, KLIM. 2022.

¹ Bemærk, at årsagerne ikke er gensidigt udelukkende

Forskel på institutioner og familiepleje

Børn og unge anbragt på institutioner oplever markant færre sammenbrud end børn og unge anbragt i en familiepleje.

22% af de børn og unge, der senest er fraflyttet anbringelsesinstitutionen, forlader institutionen på grund af sammenbrud. Det er markant færre end blandt børn og unge anbragt i en plejefamilie, hvor 36% fraflytter på grund af sammenbrud.

Dette er et af resultaterne fra den nye bog om børn og unge anbragt på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder, som er blevet til i et samarbejde mellem Aalborg Universitet og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Når en anbringelse ophører på grund af et sammenbrud, er det et udtryk for et mismatch mellem på den ene side barnets/den unges problemer og behandlingsbehov og på den anden side, institutionen tilbyder. Omfanget af sammenbrud blandt de anbragte børn er hermed et centralt mål for, om systemet i tilstrækkelig grad løfter opgaven med at matche børn/unge med institutionerne, og altså sørger for, at de får den rette hjælp.

I godt en femtedel af tilfældene synes matchet mellem barnet/den unge og institutionen ikke at være tilstrækkeligt, og anbringelsen bryder sammen. Børn og unge anbragt på socialpædagogiske opholdssteder oplever dog oftere sammenbrud end børn og unge anbragt på døgninstitutioner – 28 mod 19 procent. Andelen af sam-

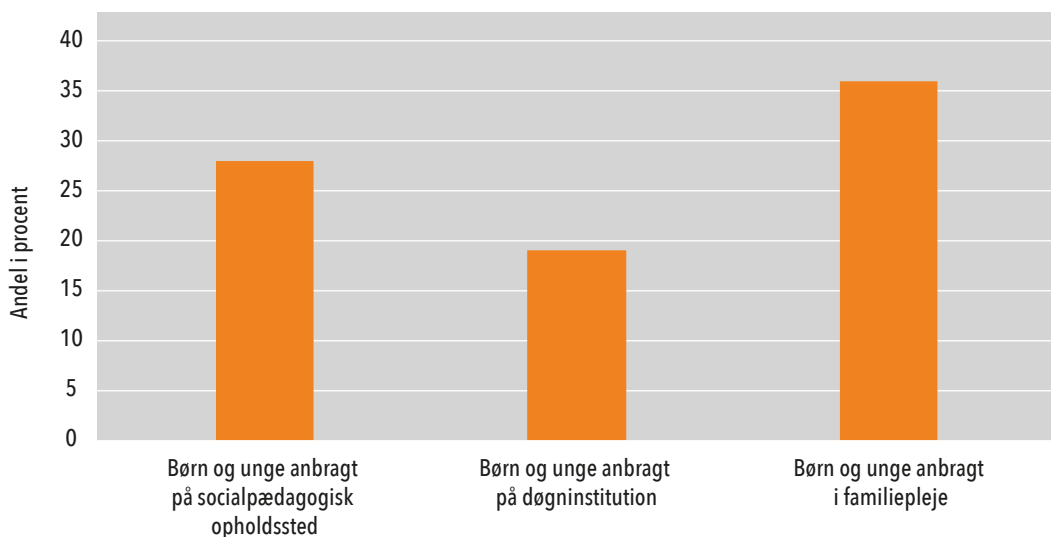
Hvad er et sammenbrud?

En anbringelse bryder sammen, når den ophører uplanlagt, enten fordi den anbragte ikke længere ønsker at være på institutionen, fordi forældrene hjemtager barnet/den unge, eller fordi institutionen eller kommunen beslutter, at anbringelsen skal ophøre. Sammenbruddet sker oftest som følge af en beslutning truffet af kommunen – det gælder for knap en tredjedel af anbringelserne. Det er oftest uoverensstemmelser mellem på den ene side barnets/den unges problematikker og behandlingsbehov og på den anden side institutionens tilbud, som angives som årsag til, at anbringelsen bryder sammen. Også brud på institutionens regler eller konflikter med andre børn eller voksne på institutionen angives som en hyppig årsag.

menbrud blandt de institutionsanbragte er dog langt lavere end blandt børn og unge anbragt i familiepleje, hvor godt en tredjedel – 36% – oplever sammenbrud.

I lyset af de forskellige omfang af problembelastninger i de to grupper af anbragte (institutions- vs. familieplejeanbringelser), som blev nævnt i forrige artikel, er den lavere sammenbrudsrate blandt de institutionsanbragte bemærkelsesværdig.

Figur 1: Andel anbringelser, der afsluttes uplanlagt.

Kilde: Inge. M. Bryderup og Sofie Aggerbo Johansen med bidrag fra Signe Hald Andersen, Anne Sofie Tegner Anker og Emil Anton Libak Simonsen, *Anbragte børn og unge på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder*, KLIM. 2022.

Risikofaktorer

En række faktorer vedrørende institutionerne, børnene selv og deres anbringelsesforløb hænger sammen med deres risiko for at opleve sammenbrud. Fx er der færre sammenbrud blandt børn og unge, som er anbragt på institutioner med en høj andel af uddannede pædagoger, og som er anbragt på institutioner, som er godkendt til at modtage børn og unge med en psykiatrisk diagnose. Sammenbrudsrisikoen er også lavere, hvis forældre og børn har været inddraget i valg af anbringelsessted.

Omvendt er der flere sammenbrud blandt børn og unge, som har perioder uden skolegang, og som har brug for psykologisk terapi, men som ikke får det.

Det skal bemærkes, at der ikke er tale om årsagssammenhænge. Resultaterne kan ikke tolkes således, at fx perioder uden skolegang er årsagen til sammenbruddet. Resultaterne kan i stedet bruges til at identificere, hvor og blandt hvilke børn sammenbrudsrisikoen er størst, og hvor man skal være særligt opmærksom på at forebygge sammenbrud.

Om spørgeskemaundersøgelsen

Bogen beskriver resultaterne fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse, der består af to spørgeskemaer. Det første spørgeskema omhandler forholdene på danske døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder, og her har vi bedt institutionslederne om at besvare spørgeskemaet. Den samlede population består af i alt 432 institutioner, hvoraf 55% har gennemført besvarelsen, og knap 5% har gennemført besvarelsen delvist. Det andet spørgeskema omhandler anbragte børn og unge på de to typer af institutioner, og her har vi bedt institutionerne om at besvare spørgeskemaet for et eller flere af de seneste fraflyttede børn (afhængigt af institutionens størrelse set i forhold til antal døgnpladser). Det er kontaktpædagogen/primærpædagogen eller en anden medarbejder med særligt kendskab til barnet eller den unge, der har besvaret skemaet for hver enkelt barn/ung. Vi har modtaget børneskemaer fra i alt 166 institutioner, nærmere bestemt 82 døgninstitutioner og 84 socialpædagogiske opholdssteder med oplysninger om i alt 1.024 fraflyttede børn og unge.

Spørgeskemaet om institutionerne omhandler spørgsmål om institutionernes størrelse, alder og struktur samt institutionernes respektive målgrupper og indsatsformer samt deres pædagogiske rammer og tilgange. Endvidere spørger vi til en række forhold omkring medarbejdernes uddannelse, kursusdeltagelse og supervision. Børneskemaet spørger til de anbragte børns køn, alder og etniske oprindelse samt anbringelseslængde og anbringelsestyper. Vi har desuden spurgt til anbringelsesårsager samt anbringeshistorik, herunder børnenes og de unges særlige behov, psykiatriske diagnoser, skolegang med videre, og til deres sociale relationer. Vi har også stillet en række spørgsmål angående fraflytning fra institutionen, herunder hvor de flytter hen, om fraflytningen er planlagt, samt hvor mange af de fraflyttede unge over 17 år som modtager efterværn. Endelig stiller vi spørgsmål om selve anbringelsesprocessen, herunder kommunens valg af anbringelsessted, inddragelse af institutionen og samarbejdet med myndighedskommunen samt inddragelse af børnene og de unge samt deres forældre i relation til valget af anbringelsesforanstaltning.

Undersøgelsens publicering

Inge. M. Bryderup og Sofie Aggerbo Johansen
med bidrag fra Signe Hald Andersen, Anne Sofie Tegner Anker og Emil Anton Libak Simonsen,
Anbragte børn og unge på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder, KLIM. 2022.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning